

DOMAČI PRIJATELJ

Letnik II.

V Pragi I. januarja 1905.

Štev. I.

Ta časopis izdaje Vydrova tovarna žitne kave v Pragi VIII. in ga pošilja svojim odjemalcem **popolnoma zastonj.**

Na „Domačega Prijatelja“ se ne more naročiti, tudi do inozemstva ne.

VESELO IN SREČNO

NOVO LETO

ŽELI

F. VYDRA.

Prerokovanje „Domačega Prijatelja“

o Vydrovi žitni kavi za mesec januar:

Snežen je mesec januar,
povsod le mraz in led,
gorkote išče vsaka stvar,
vse gre se k peči gret.

Sladko pri nji se greti je,
ko bajke pravi ded,
kako biló na sveti je,
ko bil je starši svet.

Kaj pilo se in jelo je
med starimi ljudmi,
kak bilo vse veselo je
in danes nič več ni...

Pa mati kavo prinesó,
in vse se vzveseli, —
saj vendar, dedek, res ne bo,
da več veselja ni...

Izraz najsrčnejše zahvale

naj blagovolijo sprejeti sledeči cenjeni odjemalci, ki so nam s S
priporočilom Vydrove žitne kave (od 20. novembra do 20. decembra
pridobili novih naročnikov:

Josip Babič, Kranj.	Blaž Omelko, ključar i kmetova
Viktor Baloh, trg. pomočnik, Kranj.	Št. Lipš.
Ivan Benkovič, c. kr. sod. kancelist,	Mar. Pajer, sopr. žel. čuvaja, F
Višnja.	nart.
Mih. Bregant, nadučitelj, Sostro pri	Alojzij Potočnik, šol. voditelj,
Ljubljani.	teče pri Škof. Loki.
Peter Dolinšek, pismonoša, Tupa-	Svetoslav Premrou, uradnik, C
liče.	rica.
Leop. Ferjan, šolski vodja, Olševke.	Mih. Pustišek, posestnik, Zdole
Marija Gabrovšek, sopr. organ	Peter Rebec, penzionist, Mihot
i obč. tajnika, Sv. Jošt pri Vrh-	Fran Rojec, davč. iztrjevalec, I
niki.	dovljica.
France Gajšek, nadučitelj, Kalobje.	Franjo Sever, posestnik, Ljutom
J. Gašperin, gostilničar, Stara Fu-	Nace Skrbinšek, učitelj, Planica
žina.	Alojzij Smole, Kral. Vinohrady.
Anton Germek, učitelj, Bukovca.	Fran Štamol, stud. gimn., Celov
Ivan Intihar, kol. mojster, Stude-	Martin Šmec, posestnik i čevlj
nec-Ig.	Zvodno.
Fran Jordan, nadučitelj, Ihan.	Mat. Šmid, nadučitelj, Podgorje
Kati Jurjevec, sopr. izvoščeka,	Jos. Šubic, podobar i posestn
Ljubljana.	Gorenjvas.
Franjo Kalan, ljud. učitelj, Šmihel	And. Tomažič, nadučitelj, Lokav
pri Rudolfovem.	E. Trbinković, c. kr. sod. prista
Anton Kmpolšek, posestnik, Pod-	Višnjagora.
grad.	Ivan Veras, glav. zastop. „Slavije
Franc Korošec, sedlar, Spod. Hu-	Maribor.
dinja.	Jan Verčnik, obč. pisar, Ljubnic
Mih. Mahne, posestnik, Kalobje.	Helena Walter, Črna pri Pliberk
Janko Mohorko, šol. vodja, Št.	Antonija Walland, sopr. delovodi
Jernej nad Muto.	Grünburg.
Miha Novin, posestnik v Selu pri	Zvonimir Žvan, podobar in p
Podkrmosu.	zlatar, Srednjavas v Boh.

Za družbo sv. Cirila in Metoda.

Prispevki za pokroviteljstvo „Domačega Prijatelja“ : Prenos iz 9. šte
K 44-; Marija Jekovec, učit. vdova, Ljubljana —50; Jerica Dolene
Školja Loka —50; N. N. iz Ptuja —50; Fr. Strle iz Gorice —50; J
Smolnik, miz. mojster, Podvinogradi (Koroško) —10. Skupaj K 461
Lepa hvala! Priporočamo se osobito zdaj o Novem letu za mnogob
prispevke! —

Vydrovi juhni pridatek.

Nenadno število zahtev za neposredno pošiljanje mojih izdelkov privedlo me je k temu, da sem uvedel zavitke, kateri so pripravni tudi za poštno pošiljanje.

Vydrovi juhni pridatek pošilja se v steklenicah po $\frac{1}{2}$ kg., ter stane ena steklenica 3 K 50 v. — Zadostuje za dolgo časa.

Zakaj se rabi juhni pridatek?

Pred vsem k pojačanju juhe. Mnogokrat se ne dobi mesa, iz katerega bi bila okusna juha. Četrtna kavove žličice našega juhnega pridataka zadostuje, da se zadobi pravi okus. Vodenim juham da mesnati okus, omak pa sploh ni mogoče boljše pripraviti, kot če prilijemo nekoliko kapljic Vydrovega juhnega pridataka. Poskusite pripraviti čisti bouillon z jajčkom samo iz tega pridataka — uspeh preseneči.

Opazka.

Vydrovi juhni pridatek pripravljen je iz samih rastlin, nikakor pa ne — kakor vsi konkurenčni izdelki — iz ostankov mesa in kosti. Zato ga priporočamo tudi k pripravljanju vegetarijanskih jedil.

JOZEF KOBLIC,

OD C. KR. MINISTRSTVA ZA NOTRANJE ZADEVE AVTORIZOVANI KEMIK ZA HRANILA IN ZAPRISEŽENI STROKOVNJAK C. KR. TRGOVSKEGA SODIŠČA V PRAGI

V Praze, dne 5. října 1904

P. F. Rozbor.

Joválna pozívatin a poshutin

F. Vydra v Praze III.

Vzorek: polévkových kořenůVzat množinou z tvárných závodů dne 20. září 1904Označen: Vydrovo polévkové kořenůPřirození obal a plomba: Vydra

Hmotnost při 15°C 119020

Vody 72.43%

Dusíkatých látek 6.21%

Většinou rozpustných hmot (tuků) 0.68%

Píjných látek bez dusíkatých 1.50%

Chloridu podnatého 15.67%

Píjných nerozpustných hmot 3.51%

celkem 100.00%

Žkovičné kořenů, dodávající polévkám a jiným
pokrmám velmi dobře příchutí a chovající značné
množství výživných hmot jest úplně prosto těžkých kovů
a škodlivých kancerogenních prostředků a vyhovuje úplně
žadavkům zákona o potravinách.

Jozef Kobilic

Tolmačenje te kemične razkrojitve.

Preiskovani pridatek davajoč juham in drugim prikuham jako dober okus in obstoječ iz znatne množine redilnih snovi je popolnoma prost težkih kovin in škodljivih konservujočih sredstev ter odgovarja popolnoma zahtevam zakona o hranilih.

Ali poznate šumeče limonadne bonbone „Ambo“? Z jagodovim, malinovim in citronovim okusom.

Prosim, poskusite!

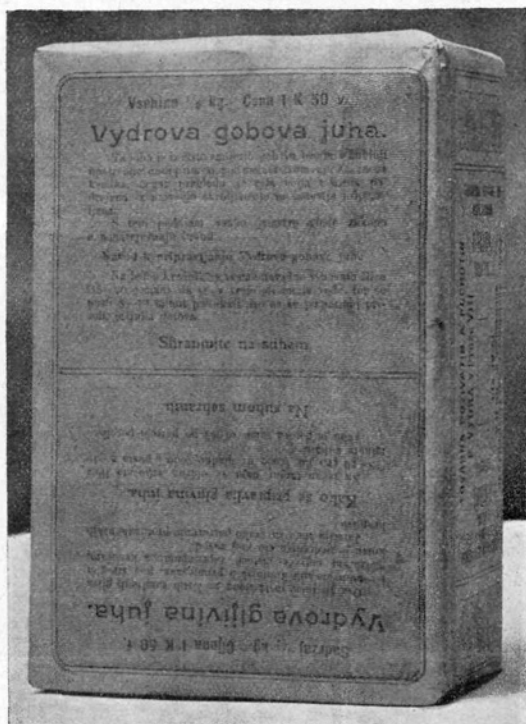
Razpuščen v vodi da kiselkasti hladilen in zelo okrepevalen napoj.

Kakor hitro bodete spoznali naš „Ambo“, se ne bodete nikdar več napili vode brez tega.

Važna opazka! Šumeči limonadni bonboni so zajamčeno popolnoma prosti vseh škodljivih snovi, katere bi v njih nahajajoče kisline obsegati zamogle. So zanesljivo brez svinca in žveplene kiseline, česar se pa mnogo nahaja v cenejših konkurenčnih izdelkih in katerih zavživanje povzročuje veliko omehčanje.

Pred izdelovanjem „Ambo“ se vse surove tvarine kemično preiščejo.

1 škatlja 50 komadov 2 K.

Vydrove juhne konserve (gobove in grahove).

Ni treba drugega kot da vržete naš izdelek v vrelo vodo, pa dobite po kratkem kuhanju zelo okusno in močno juho. Toraj hitro. Korist te juhe spoznate po kratkem uživanju.

Krožnik juhe dopoldne ali pa zvečer z veseljem pozdravi vsak, tembolj pa še opoldan, zlasti kjer se goveja juha ne kuha.

Vsak izmed Vas je imel gotovo priložnost poskusiti kakšno juhno konservo, katerih je jako mnogo v trgovinah vpeljana. Ne branite se rabiti naših izdelkov te vrste, ker z Vydrovim juhnim pridatkom je doseženo vse, kar se zahteva od dobre juhe.

Poskusite in blagohotno priporočajte!

$\frac{1}{2}$ kg. gobove ali grahove stane 1 K 50 vin. — Množina tega zadostuje za 25 porcij.

TEHNIČNI IN KEMIČNO-ANALITIČNI LABORATORIJ
— PREISKOVALNA POSTAJA ZA GOSPODARSTVO IN OBRT —

JOZEF KOBLIC,

OD C. KR. MINISTRSTVA ZA NOTRANJE, ZADEVE AVTORIZOVANI KEMIČ ZA HRANILA IN ZAPRISEŽENI STROKOVNJAK C. KR. TRGOVSKEGA SODIŠČA V PRAGI.

V Laze, dne 7. října 1904.

P.F. Rozbor.

Jovárna pozivatin a pochutin
F. Hydra ~ Brage III.

Vzorek konzervy
Vzat na on osobně z továrniček zárob dne 20. září 1904.

Ornačen Hydrova houbová polévka
Originální obal neporušen

Vody 7.90%

Dusíkatých látek 8.87%

Tuků 22.06%

Bézdusíkatých látek ekstraktivních 42.42%

Baniciiny 0.96%

Chloridu sodného 15.61%

Siřných neústrojných hmot 2.18%

celkem 100.00%

Težké kovy, konzervující prostředky a škodlivé hmoty nepřítomny

Kloubený výsledek odpovídá přesně rovněž pořadovému záhonu o

potravinách dávných, používá se line podle národních polévka

výborné chuti, hojně žívných látek obsahující

J. Kobilic

Tolmačenje te kemične razkrojitve.

Težkih kovin, konservujočih sredstev in škodljivih snovi ni bilo najdenih. Preiskani proizvod, odgovarjajoč vsem zahtevam zakona o hranilih, daje rabljen po predpisih juho izvrstnega okusa z mnogimi hranilnimi snovmi.

Mnenja

o Vydrovem juhnem pridatku in o juhnih konservah so nam poslali P. T.:

Jan Astl, c. kr. zemljemerec, Horsův Týn: Vaše juhe so značilne, njih vrednost pa spozna posebno oni, ki je kakor jaz cele dneve na potovanju in ne vselej v takih krajih, kjer bi se kaj dobilo. Te Vaše juhe opravljajo izvrstno službo. Njih izvrsten okus, z nekolikimi kapljicami juhnega pridatka nadomesti vsako drugo juho.

MUDr. Vlad. Balcar, okr. zdravnik, Průhonice: Juhni pridatek da juhi izvrsten okus in prekosi vse meni znane izdelke te vrste. Tudi obe juhi ste sveži, okusni izdelek. Želim zaslužnemu podjetju mnogo uspeha.

Antonija Bartiková, sopr. knez. nadškof. geometra, Vimperk: Izvrstno!

Jan Bažant, šol. vod. v Hlubokém u Kunštátu, Morava: Vaše juhe so izbornega okusa in poceni.

Antonin Beba, arhitekt in stavitelj v Lito myšli: Dragovoljno Vam naznanjam, da je gobova in grahova juha pripravljena iz vzorkov, katere ste nam poslali za poskus, izvrstnega okusa ne oziraje se na njih hitro pripravo. Blagovolite mi poslati vsake 1/2 kg. ali pa mi naznanite v kateri tukajšnji trgovini bi se dobili.

Frant. Bečvar, nadstrojnik, Lovosice: Z Vašim izdelkom sem bil popolnoma zadovoljen. Kar se tiče juhnega pridatka, da juhi imeniten okus. Istotako nam je grahova in gobova juha izvrstno ugajala, tako da Vas zamorem povsod priporočiti.

Jan Boura, kmetovalec, Přepychy: Gobova in grahova juha je bila izvrstna. Še izvrstnejši je pa juhni pridatek.

Jos. Brož, Žel. Brod: Vaš juhni pridatek, kakor tudi gobova in grahova juha so izvrstni: Je mnogo boljši nego Maggi in primeroma ceneji.

Josef Cyterák, rav. šole, Vel. Čičovice: Je izborne kakovosti. Škoda, da tukaj nikjer ne prodajajo.

Vojt. Čepelák, kmetovalec, Cheznovice: Po poskusu Vaših izdelkov, grahove in gobove juhe in juhnega pridatka, Vam naznanjam, da sem z obojim popolnoma zadovoljen. Želim, da bi se Vaši izdelki kar največ razširili.

František Červenka, usluž. c. kr. drž. žel. v Blovicích: Priznavam, da je našel juhni pridatek kakor tudi grahova in gobova juha popolno priznanje moje družine. K daljšemu razširjenju Vaših izdelkov želim mnogo uspeha!

Vit Doležal, uradnik, Plzen: Oboje je izborno!

Antonie Erbenova, sopr. ravnat. sladkorjeve tovar. v Hoře Kutné: Juhni pridatek kakor tudi gobova juha, zlasti pa grahova je izvrstna, ter prekosi s svojim prijetnim okusom vse do sedaj v reklamah hvaljene izdelke. Hitra priprava teh juh je v gospodinjstvu velike vrednosti. Ko mi je zaloga poslala jih je moj mož zelo pogrešal.

Růžena Chaloupková, soproga mojstra v tovarni za sladkor v Sadové: Vaš juhni pridatek, kakor tudi grahove in gobove konserve zaslužijo najtopljejšega priporočila kakor edini češki izdelek te vrste. Uživamo jih stalno v gospodinjstvu in so — posebno gobova juha pri letošnjem pomanjkanju gob — v resnici nepogrešljive.

Vaclav Chleboun, kmetovalec, Sv. Jiří: Vaš juhni pridatek in gobova in grahova juha imenitno teknejo. Posebno juhni pridatek daje tako imeniten okus, da se ne da niti z najmočnejšo govejo juho primerjati, ker jo na okusu daleko prekosi.

Mařka Janovská, soproga lekarnarja, Židenice v Brna: Veseli me, da se zamorem zelo pohvalno izreči, kakor o pridatku tako tudi o juhah, ker nam grede imenitno v tek, ravno tako kakor Vaša izborna žitna kava, brez katere bi nam kava več ne teknila. Zatoraj Vaše izdelke povsod topla priporočam.

Hynek Ježek, nadzornik jetnišnice, Lomnice n. Pop.: Vaš juhni pridatek je izvrstnega okusa, ter napravi juho mnogo okusnejšo kakor Maggijevi pridatek, kateri je trpkjšega okusa. Kar se tiče gobove in grahove juhe pripravljene po Vašem navodilu prekosi ista s svojim izbornim okusom celo juho pripravljeno doma. Z mirno vestjo priporočam Vaše vpeljane izdelke kar najtoplješe.

Erazim Kohák, vodit. c. kr. postaj. urada v Jablonci: Ti izdelki zaslužijo popolnega priznanja in najtopljejšega priporočila.

Jos. Kovařik, šol. vod. v Lulkovci na Moravě: Juhni pridatek je izboren, ugaja nam veliko bolj kakor Maggijev izveleček.

Karel Vl. Kraus, gospod. oskrbnik, Valy: Sem že par let naročnik Vaše žitne kave, ter sem bil takoj trdno prepričan, da so tudi Vaši novo vpeljani izdelki izvrstni, zatoraj sem takoj naročil. Nekaj tako dobrega še nisem užival, ter zamorem le priporočati. Dobro blago se samo hvali.

MUDr. Oldř. Krupař, okr. zdravnik v Žiželicích n. C.: Vaš juhni pridatek, kakor tudi obe juhi, grahova in gobova so izborne kakovosti in okusa, ter sem popolnoma zadovoljen.

Karel Kubiček, šol. ravnatelj v Podorpu: Poslani vzorek juhnega pridata in juh (gobove in grahove) me je popolnoma zadovoljil. Izdelek v vsem popolen, je prijetnega okusa, redilen in po ceni. Zasluži, da bi našel povsod priznanje. Zamorem ga vsakomur priporočati.

Mileva Louvarova, sopr. c. kr. gozd. preglednika v Bělé pod Bezdězem: Vaš juhni pridatek in Vaše juhe zamorem le najtopljeje priporočati. Posebno dober okus pa napravi slabši goveji juhi (ako je meso slabo ali pa premlado) ako se prida ena žlica grahove ali gobove konserve.

Václav Malý, c. kr. pošt. uradnik v Dobrušce: Vaš juhni pridatek kakor tudi juhe so izborne, posebno pa gobova — pri letošnjem pomanjkanju gob — je prava specialiteta. Te juhe bi zaslužile zlasti pri delavskem ljudstvu večje pozornosti.

Josef Mravec, c. kr. kancelist, Bechyně: Poslani mi Vydrovi juhni pridatek je izbornega okusa ter nadomesti popolnoma govejo juho: hoteli smo pridatek tudi v daljšo porabo, toda žal, da ga ni dobiti tukaj v nobeni trgovini. Iz Vašega cenj. lista je še le razvidno, da se imajo daljne naročila zahtevati pri trgovcu. Juhe do sedaj še nismo poskusili, blagovolite nam poslati na poskušajo.

Antonín Rob, sladčičar, Divišov: Po mojem prepričanju je Vaš juhni pridatek znamenit, posebno je pa gobova juha delikatnega okusa, tako, da jo vsakomur topla priporočam.

Opazka!

Veste li, kako pošiljamo Vydrovo žitno kavo: celih 5 kg. in poštne prosto. Ostale naše izdelke zamoremo poslati samo takrat poštne prosto, ako znaša račun za nje najmanj 6 K.

Tovarna hranil in nasladnin F. VYDRA, PRAGA VIII.

Ako imate svatbo, krst, ali mogoče gostijo ali pa sploh radi kaj dobrega so

prava poslastica naši oblati:

Škatlja 50 komadov 3 K.

Ti oblati so pečeni v parni peči, katere sliko spodaj objavljamo. Kurenje v njej je popolnoma ločeno od proizvodnega prostora, kar omogočuje skrajno snažnost izdelka. Z desertkami napravite v rodbini največje veselje in iznenadite prijatelje z njimi kot z izvrstnim prigrizkom. Poskusite!

V pekarni oblatov.

Domači Prijatelj

II. LETNIK.

LASTNIK
IZDAJATELJ IN ODGOVORNI UREDNIK
F. VYDRA.

TEKST UREDILA
ZOFKA KVEDER-JELOVŠKOVA
PRAGA 1905.

TISKALA BINKO & ZIKA
V PRAGI II., Vodičkova ul.

D167
č. 39

№ 23. XI. 48 / 1837

VSEBINA.

PESMI.

<i>Aškerc A.</i> , Po bitvi	253	<i>Nataša M. P.</i> , Tri čaše	177
<i>Bekš Josip</i> , Zdravica	11	— Idila	201
— Ubijalki	36	<i>Nezvan</i> , Sami veselite se	218
— Romanca o krivčkah	78	— V zidanici	235
— Zahotelo se mi je	97	<i>Pugelj Milan</i> , Ljubica Greti	264
— Noč	146	<i>Rapé Andr.</i> , Kes	114
— Pesem ljubezni	183	— Zori na polju	216
— Pa me vprašajo bedaki	228	<i>Romanov Roman</i> , Tam na visokem nebu	66
— Naša parola	305	— Mogoče	85
<i>Borisov</i> , Šume, šume valovi	32	— Saj ni v mojem življenju	109
— Romanca	68	— Tam vrhu neba	135
— Na morju	93	— Pesem	162
— Moja mladost	172	— Verzi	197
— V Istri	206	<i>Samko Cvetkov</i> , Morje	299
<i>Golar C.</i> , Sedem dni	!	<i>Slaveljko Grozdan</i> , Življenja tek	43
— Iz bosanskega perivoja	37, 60	— Moji ljubici	150
<i>Golob Pavel</i> , Delaj	6	<i>Spindler Vekoslav</i> , Noč	18
— Luči	63	— Pesem	57
— Največ zdravila	104	— Prt	89
— Vaška povest	166	— V raznih hipih	127
— Ribič	205	— Klasje je molilo	157
— Baladica	266	<i>Vavken Evgen</i> , Zastonj	239
<i>Ivanov Aleksij</i> , Pomlad	120	<i>Vaziljev</i> , Oblaki	20
<i>Jelenc Vitoj</i> , V meni je noč	151	<i>Verin Ksenij</i> , Oh, sanjal nek-daj sem	268
— Balada	191	<i>Vida</i> , Če v srcu njegovem	133
— Moja mladost	269	— Oj ne beli platna	185
<i>Kette</i> , Ne v album — v srce	184	— Poletna noč	269
<i>Kristina</i> , Jesen	289	— Dušica	285
<i>Meško Fr. Ks.</i> , Razni boji	13	<i>Zvonimir</i> , Mrtveci	96
— Izpremema	260	— Narodna pesem	209
<i>Muren</i> , Še nenatisnjeni Mur-novi pesmi	145		
<i>Nataša M. P.</i> , Lepa Mariola	26		
— Narodna	171		

ZABAVNA PROZA.

<i>Björnson-Björnstjerne</i> , Ne-varna snubitev	236	— Šel je na boj	233
<i>Blažič Jos.</i> , Anica	142	— Trinajsta cvetka	261
<i>Cankar Ivan</i> , Materina slika	14	<i>D.</i> , Izpred sodišča	201
— Moj kabinet	133	<i>Fatur Lea</i> , Moč usode	7
— Moj prijatelj Kuštrin	253	— Pravljica	27
<i>Cvetkov Samko</i> , Pred plesom in na plesu	85	— Vdovec v zadregi	146
		<i>Feigel Damir</i> , Cvetkov prvenec	33

<i>Fettich-Frankheim A.</i> , Čudovita rešitev	64	<i>Lah Ivan</i> , Sprava	1
<i>H. J.</i> , Kadar nimams denarja	151	— Selitev	21
— Stotnik Rabelj	267	— Stara historija	109
— V Grahovem	300	— Madež	157
<i>Jelenc Vitoj</i> , Na potu	97	— Most	225
— Spomini	229	— Postaja	256
<i>Konec Proto</i> , Zvesele gore na žalostno gors	44	<i>Lavrin Janko</i> , Usoda in človek	265
<i>Kosmák Vaclav</i> , prel. Jož. Gruden, Popotnik in pes	186	<i>M. P.</i> , Na naboru	90
<i>Kristan Etbin</i> , Žalostna humoreska	114	<i>Mihalek Pavel</i> , O domovina	162
<i>Kveder-Jelovškova Zofka</i> , Amerikanec	38	<i>Pavel Stanko</i> , Spomin na spomlad	263
— Drobline	50	<i>Plemič Ferdo</i> , Peter Čužek in samokres	290
— Povest iz življenja vaške učiteljice	69	<i>Romanov Roman</i> , Ure spominov	29
— Rezikino pismo	121	<i>Šorli Dr. Ivo</i> , Izlet na visoko goro	177
— V spomin	135	— Tolažnica	206
— Vladoša	167	<i>Tinea</i> , Pesem v prozi	57
— Epizodice	210	— Moja posestrima	192, 216
— Otroci	249	<i>Tolstoj</i> , Volk in pes	127
— Učenje	270	<i>Trošt Ivo</i> , Migljaj	60
— Teta	295	— V slovesnem trenutku	197
		— Na koncu	285
		<i>Turgenjev Ivan</i> , Egoist	67
		<i>Zbašnik Dr. Fr.</i> , Na ulici	18

P O U K.

<i>D.</i> , Pijanost	273	<i>Flegerič Božidar</i> , Nekoliko gospodarskih pravil	245
<i>D. Ana</i> , Kako se je varovati mraza	48	<i>K. Dr.</i> , Zdravje in šola	218
— Počitnice	172	— O zdravju	277
<i>Dolinar Elvira</i> , Ali je pretepanje vzgojevalno sredstvo	118	<i>Kveder Zofka</i> , V prirodo	128
		<i>Prlek</i> , Kako utrjuj svojo deco	78
		<i>Šega Rudolf</i> , Kam plovemo	93

Aforizmi: 43, 105, 130, 306. — Smešnice: 53, 81, 105, 130, 221, 249, 280. — Ilustracije od M. Račkega, A. Häuslera, Adamka, H. Viktorja, A. Smrekarja, R. Valiča in K. Némca. — Uganke v vsaki številki.

DOMAČI PRIJATELJ

VYDROV MESEČNIK.

C. GOLAR:

SEDEM DNI . . .

Sedem dni že niso name
zvezde posijale,
črne sence na obzorju
so zakraljevale.

Ah, brez tebe moja sreča
v vek je izgubljena,
pridi k meni, kje je tvoja
glavica svilena?

Kje si, ljubica mi sladka,
da bi mi postlala
in na svojem me naročju
zazibala!

IVAN LAH:

SPRAVA.

Božična slika.

Sneg je bil padel po poljih in cestah ter pobelil vasi in sela. Burja je vela od gozdov sem ter se igrala po vrhovih dreves, po golih vejah in nad strehami koč ter vila dalje čez ravan noseč sneg, kot bi letele čarovnice v planine. Saj je bil božič v deželi . . .

Večer vseh večerov je padel na vas, nebo se je jasno zalesketalo v zvezdah in zalesketala so se po zemlji sneženo bela praznična polja okoli vasi, razsvetljena v slabotnih žarkih svetlo-nočnih lučij iz tihih koč . . .

Prikazal se je gospodar na pragu hiše, skledico z blagoslovljeno vodo je imel v rokah in škropil je s smrekovo vejico okoli hiše, za njim pa je stopala družina, najstarejši sin je kadil s kadilom, ki se je palilo na žerjavici v loncu, kadil je po vseh prostorih, koder je škropil gospodar, drugi pa so molili na glas, da bi bila sreča pri hiši, pri živini, na polju, da bi bog varoval dom in družino ognja in nesreče . . . Stopil je pri drugi hiši starček izpod strehe, stari gospodar, burja se je poigrala z njegovimi sivimi lasmi ter odnesla glasne glasove molitve v večer, on je svečano z glasno molitvijo opravljal isto sveto opravilo, za njim pa je stopala mlada družina. Tako so šli kadilci zvečer

okoli hiš, škropili so, kadili in molili, da se je slišalo glasno mrmranje izza vsakega vogla ter izginjalo v sveto noč.

Gospodar Tomaž je stopil s skledico v roki pred hišo in pol mrmraje molil očenaš potem pa je utihnil, za njim pa je stopila njegova mlada žena, ter tiho mahala z loncem, da se je zdaj pa zdaj pokazala oživiljena žerjavica, nad katero se je dvigal dišeči dim božičnega kadila. Škropil je vse okoli sten, prav do strehe in ona je kadila za njim vse okoli vrat, okoli oken in povsod . . . Šla sta tako drug za drugim, obšla sta hlev, lopo, pod, kaščo, a nista molila na glas . . . V hlevu se je ozrla ležeča živina na gospodarja, poškropil jo je in pomislil: zakaj ne molim na glas? In molil je tiho, ter mislil na srečo in nesrečo, ki se lahko v letu pripeti, ter prosil je sreče na vse, na kar se ravno človek spomni, kar pogleda in pomisli na to in ono. Tudi ona je molila tiho in si brisala solze. Ko sta obšla vso hišo, vrnila sta se v vežo, ona je vrgla žerjavico s kadilom v peč, da bi ne bilo nesreče pri ognju, on pa je odšel v hišo ter položil skledico z božično vodo na mizo, da bi bil v hiši mir . . .

„Mir“, je pomislil, ter stisnil pesti, . . . „glej, ni rekla: moli, in on bi bil molil in bilo bi pozabljeno. In tako ni niti danes miru, in kako bo mir med letom in kje bo sreča pri hiši in pri gospodarstvu? . . .“ Mrk je bil njegov obraz in iz očij je sijala grda jeza . . . Ozrl se je na jaslice, naredila jih je bila ona, in obrnil se je proč. Ne more jih gledati že zato, ker jih je naredila ona. Trmoglavka je, ni rekla: „moli“, in prešel je večer brez glasne molitve okoli hiše in sveti večer je ni slišal in prišla bo nesreča nad hišo . . .

Sedel je k peči in jezno zamrmral. Skril je obraz v roke, kot da ga je sram, da je tako, da je danes tako . . . „Drži jezo in jo drži . . . Naj jo . . . Uniči naj se dom, naj ga vdari nesreča . . . Šla bo beračit in jaz zapijem vse . . .“ Ni hotela izpregovoriti besede. Eno besedo bi bila rekla: „Moli“, bi bila rekla in ne bilo bi kot je bilo, brez glasne molitve, kakor nikolnikjer . . . Ona mora odjenjati, žena je ni se mora pokoriti, ona je začela in ona bi se morala ponižati . . . Ona ne bo gospodovala . . . Stisnil je pest in zaškrtal z zobmi. Pomislil je, zakaj je tako . . . Pred tremi dnevi je bil njegov god. Zvabili so ga zvečer prijatelji in so pili veselo. Res je, zjutraj mu je ona lepo voščila za god in za opoldne mu je skuhala štruklje in svinjine. Pa ob godu mora biti vino. In pili so dolgo v noč in prišel je pozno domov. Ona ga je še čakala, res, in sprejela ga je lepo. Pogledala ga je in ni rekla besedice. In on si je ni upal pogledati, ko je vedel, da mu sije pijanost iz očij . . . Prinesla mu je za večerjo svinjine in sedla tiho k peči.

„No, kaj si to skuhala?“ zagodrnjal je „moj god je. Drugi so me vezovali drugače, ti pa samo opoldne tiste štruklje, fej, in sedaj to svinjino . . . Saj še kuhati ne znaš . . . Res ni vedel, zakaj govori te besede . . . Pogledala ga je in nje oči so bile

mokre... Ni si upala reči niti besedice. Prijel je skledo in jo vrgel po hiši z jedjo vred; skleda se je razbila in ona je zajokala...

„Pijan si, spat pojdi...“ je zaihtela med dolgo zadrževanim jokom.

„Kaj pijan? Jaz pijan. Ti, baba, mi boš to govorila?... Ali imaš ti kaj govoriti. Kaj si pa prinesla, ti...“

Vstal je vzel je klobuk in odšel nazaj v gostilno pit. Spominja se, kako se je spomnil pred „pragom zunaj, da ni storil prav pa“ če grem nazaj, si je mislil, „bo mislila, da je zmagala“ in pil je celo noč dalje ter igral in se vrnil proti jutru... Drugi dan je vstal zgodaj, šel je na delo in je bil jezen sam nase, kajti zaigral je bil ves denar. Nje pa ni pogledal niti ogovoril in tudi ona ga ni ogovorila in ko sta kosila, se nista pogledala, ter pustila kosilo, ko sta južinala nista izpregovorila besedice, in zvečer sta šla spat brez besede — prvič, kar sta skupaj, in tako je trajal v hiši že tri dni molk, tri dni je bilo tako in niti ta večer ni prinesel miru, ni izpregovorila ona, ni rekla: moli. In pogledal je skledico na mizi ter se stresel: uničena je sreča... In kdo je kriv? Ali on? Tudi. — Ali ona? Zakaj mu ne da lepe besede, zakaj ni danes rekla moli, ko je bila lepa prilika in bi bilo pozabljeno vse. Zdaj pa se tako obhaja sveti večer kot nikjer... In stisnil je pesti ter sklenil:

Pojdem in se napijem ter se ne vrnem več...

Ona je prišla v hišo. Prinesla je hruškovko in lepo je zadišalo po nji v hiši. Spomnil se je, da je lani na ta večer vasa-val pri nji in pil hruškovko in ji pravil, da jo rad pije, in zato jo je morda skuhala, je pomislil. Pa na sveti večer imajo v vsaki hiši hruškovko... Ozrla se je skrivaj na njega in zdelo se mu je, da ima rdeče oči, kot da je jokala. Skoraj vse poslednje dni je imela take oči: od jeze je taka, je pomislil... Tudi ko bi jokala, bi se mu ne smilila... Zakaj pa je taka... In raztogotil se je... „Pit pojdem in se še danes napijem...“

Odšla je tiho iz hiše in prinesla večerjo. Položila je dve žlici na mizo in sedla k večerji. Vstal je in pogledal, kaj je na mizi. Medlja se je kadila na nji. Tudi medljo ji je pravil, da rad je, ona pa ni marala zanjo, se je spomnil. Sedel je k mizi in sta večerjala molče... Prvikrat po treh dneh sta večerjala do konca. Njo so zalile solze, ko je vstala in zdelo se mu je, da ji je šel obraz na nasmeh, ko ga je pogledala... Pospravila je mizo ter odnesla posodo v kuhinjo...

„Ne izpregovori“, je pomislil, ko je sedel k peči in vendar bo danes treba moliti tri roženvence in kdo bo začel? Kako srečo bo dal Bog, če ne molimo in živimo v jezi, kot divjaki... Nasmehnila se je... Zmagam ga vendarle, si je mislila menda... In bilo mu je žal, da je jedel, in s tem pokazal, da mara za jed, ki jo skuha ona. „Šel bi in bi se napil in dokazal, da sem jaz gospodar in da se mora ona ponižati.“ je pomislil, pa kadilo se

je po hiši kadilo svetega večera in spomnil se je, da na sveti večer pohajkujejo in pijo samo izgubljeni ljudje... „Vse je izgubljeno,“ je pomislil zopet, grem in je konec... Sreče ne bo več pod to streho... Niti sveti večer ni slišal molitve okoli hiše... In če ne grem, bo mislila ona, da je zmagala... Grem in prodam in zapijem.“

Prišla je zopet ona v hišo ter začela pogrinjati mizo. Pogrinjala jo je počasi, svečano, kot gre gospodinja, z lepim belim prtom, ki ga je bila prinesla seboj z balo. Prvikrat je rabil sedaj, saj sta prvokrat obhajala sveti večer. Pogledal jo je in se čudil, kako je lep nje obraz, kot pred letom, ko je bila še dekle, in kako je ponosna. Zakaj ne joka. Lažje bi mu bilo, ko bi jokala, niti tolažil bi jo ne in dobro bi se mu zdelo, da trpi, da se poniža ona, a ta nje ponos, kot da je kriv on... Pogrnila je mizo in se naslonila na prt, sklenila je roke ter se zagledala v jaslice šepetaje tiho molitev. In ni stopil k nji, da bi začel moliti, ko ga je nekaj prešinilo v celi notranjosti in ga presunila misel: „stopi tja in moli, ter ne greši v tem večeru miru...“

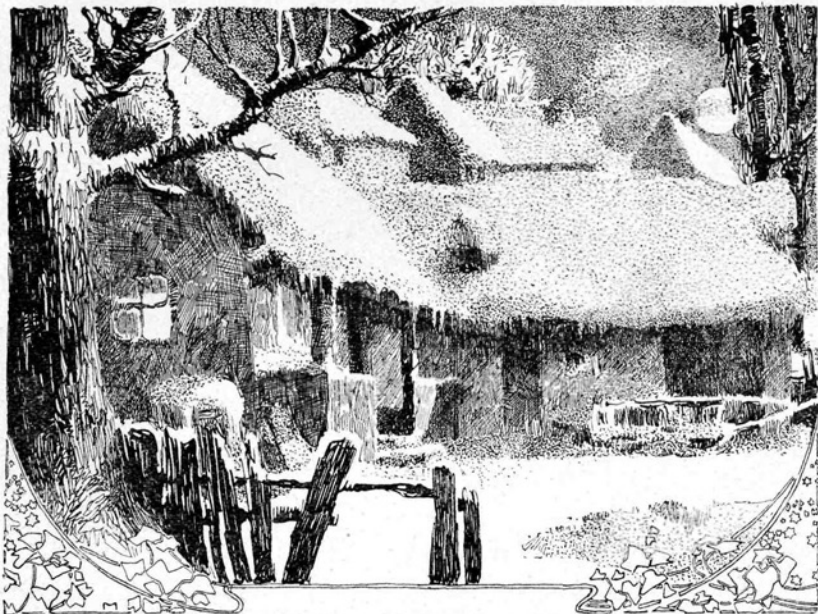
Odmolila je in si z rokami popravila lase... Ali si je otrla solzo, je pomislil in postalo mu je težko pri srcu. Odšla je ponosna kot je prišla...

„Pojdem,“ je pomislil, „in grdo je, da se obotavljam, ne vredno moža, kot da bi ne imel poguma in ga kroti žena.“

Vrnila se je z lepim velikim poprtnjakom, polnim ptičic iz testa in veliko srce je bilo v sredi poprtnjaka... Res je lep, pohvalil bi ga povsod, no, ker ga je naredila ona, ga niti pogledati ne more. Spomnil se je, kako je lani o božiču prosil ptičico pri nji in jo je dobil, on pa ji je vrnil veliko srce iz letca. „Neumnih časi,“ je pomislil. In spomnil se je, kako je šlo vse naprej prav do svatbe in vse je bilo srečno, zdaj pa je prišlo to in sreča je uničena. Zakaj je bilo prej tako in zakaj je sedaj drugače? Nekaj je prišlo v grlo in zdelo se mu je, da bi niti govoriti ne mogel... Ona hodi ponosno po hiši, kot da se ne zmeni, da je on jezen, ne prosi ga odpuščanja in niti besede ne reče. On vendar ne bo izpregovoril prvi, da bi se ponižal. In zopet je prišla tista misel: pojdi in se napij in če ne zajoka, ko boš hotel oditi, če se ne poniža, uniči jo... A tako toplo je bilo pri peči in božični večer je danes. Lepo prijetno je v hiši, povsod se kaže nje skrbna, dobra roka... kaj je storila, da bi jo uničil, čemu jo muči, ko je kriv on... In vendar se ne sme ponižati... Stisnil je pesti, da bi zmagal tisto, kar je tako milo in prijetno proti njejovi volji vstajalo v srcu in ga skoraj zmagovalo...

Sedla je k peči in nastala je tišina. On je zdajpazdaj zakašljaj, ker se je bil zadnjič prehladil. Ura je tiktakala s težkimi udarci, kot da je vse mrtvo in le ona naznanja, da gre vsakim trenutkom čas v večnost. Slišalo se je mrmranje iz koč; povsod molijo... Sveti mir vlada po hišah, srečne so družine, sveti večer je... Ona se je zagledala v jaslice... Sveti večer je... Večer

miru, sreče, veselja in družinske radosti, večer, ki o njem odmeva mir ljudem na zemlji. Naredila je bila jaslice, lepe, da bi jih pohvalil vsak, a on jih ni pohvalil. In težko je bilo to... Prvič obhaja sveti večer pod tujo streho... Lani je bila še dekle in je pela z deklički božične pesmi. Srečni časi! In prišel je in ji obljubljeval srečo... Danes pa je tako ter praznuje sveti večer, kot si ni mislila nikdar, kot ga praznujejo izgubljeni ljudje, brez doma. Razžalil jo je, zmerjal jo je, in misli, da je delal prav... Za deklo jo hoče imeti, sužnjo, da dela ž njo, kar hoče. Tako se je izpremenilo vse iz tistih sanj. Kje so sanje, ki jih je sanjala, ko ji je bil govoril lepe besede... Prišel bo sveti večer, si je mislila in lep mir bo v hiši in sreča bo z ljubeznijo vasovala pri njih. Spekla bo lep poprtnik, pogrnila bo mizo pred jasicami in gotovo bo on vesel, da se mu bo zasmejal obraz sam od sebe. In spomnila se bosta onih prvih lepih dnij in vedno bo tako ostalo vse mlado, kot življenje in vsa sreča bo v tem. In pozneje — čez leta — je mislila, bosta sedela pri peči in pestovala ter se smejala... Zdelo se ji je, da že gleda pred saboj dvoje nedolžnih očesc, lepih, črnih kot so njegove, in ona ga aja v naročju, nazivlje ga z najslajšimi imeni, on pa sedi zraven in mu igra. Tako obhajajo sveti večer... In pozneje bo celo življenje v hiši in vsa sreča bo s tem. Tako je sanjala takrat in se varala. Prvi sveti večer je danes pri njem in kakšen je. Uničena je sreča za vselej, on je svojeglav in če se ona poniža, bo drugič še hujše in bo mislil, da mu mora biti za sužnjo. In tak je sveti

večer danes, in kakšen bo šele pozneje? Ušla bi in zbežala daleč v svet. Popsod sreča in mir, ona pa ga obhaja, kot nihče... In on ne odneha. Niti molil ni zvečer glasno. Ko bi bil molil, bi bila odgovarjala in — pozabljeno bi bilo. Pogledala ga je po večerji in ni vedel, kaj pomeni pogled, proseč sprave in miru. Neče popraviti, kar je zakrivil. Molila je ob poprtniku in ni pristopil... Zakaj se je moralo to zgoditi zdaj. Zakaj se ni zgodilo že preje in bi se bilo poravnalo vsaj do svetega večera. On ni hudoben, a kriv je in popraviti mora, ogovorila bi ga, a kot da se ga boji in ko bi ne dal lepe besede, ne prestala bi več. Koliko je pre-jokala skrivaj te tri dni, in on se ne zmeni za njeno trpljenje. In storila je vse za spravo, samo eno besedo da bi rekel, samo en pogled in ona bi mu odpustila vse, objela bi ga, kot ga ni še nikoli in zajokala bi od veselja in žalosti in ga prosila, naj se razumeta, naj ne pride to nikdar več... Vse je zatrepetalo v njej in solza se je nehote utrnila... Pok je počil v noči... Sveta noč je...

Ali ni rešitve, zakaj se ne poniža, zakaj ne pripozna, da ji je delal krivico?...

„Grem“ se je odločil gospodar in je vstal, „to ni mogoče prenašati v tem peklu... In ko se je ozrl po lepi gorki hiši je bilo kot v nebesih. Kaj je v srcu peklo?... Postal je in pomislil. Pogledal je jaslice, poprtnik in vse po hiši ter se ozrl nanjo. Stisnil je pesti ter se zgrudil poleg nje na klop... Ona je zajokala in ga objela. Poljubila sta se prvič po tistem času na pomladanskem vrtu... Ihtela sta v objemu, potem pa si dolgo zvesto gledala v oči.

„Nikdar več.“ je rekel on in je ves trepetal ob njej...

„Nikdar več.“ je zašepetala ona ter pristavila: „moliva“... Odmolila sta tri roženvence, potem pa sta srečna vasovala cel večer in si povedala vse. Razumela sta se in se ljubila, kot omlajena sta se čutila, vživala sta vso srečo svetega večera in zasanjala krasne sanje o bodočnosti...

PAVEL GOLOB:

DELAJI!

Komur majnik ljub je, mora znati,
da je gruden majnikov poznejši brat:
kdor mladost v razkošji če vživati,
ve naj, da bo siv in star enkrat!

V grudnu mora biti polna kašča,
sicer z zetom slabo dela tašča.
Kaj boš, veseljak, ji odgovoril,
ko te vpraša duša: Kaj si storil?

LEA FATUR:

MOČ USODE.

Ježek je stanoval v hiši Jere Sušmarjeve. Ježek je večletni vdovec, hrepeneč po obnovljenju sladke zakonske sreče a Jera je hišna posestnica, petinpedesetletna vdova, osamljenega srca.

Dvoje hrepenečih src si je stanovalo ravno nasproti. Cvileča vrata obeh stanovanj pa so pričala s pogostim cvilenjem, da zahaja ena partija rada k drugi.

Naj Vam predstavim glavne junake tega, kolikor tolikor resničnega in zapletenega dejanja.

Prva oseba: Ježek čevljar. Oče petero odrastlih hčera, majhen, čobat, vesel.

Zabijajoč kline v podplate je prepeval pesni lastnega izdelka. Včasih se mu je posrečila kaka rima in v takih momentih pospel se je mož do trditve da „tihta„. Pogosto je prepeval: „Spominjam se objema ljube žene, ko zdaj objemajo me gole stene.“

Nagajivo mežikajoč k svojim pomagačem je dostavljaj: „V stotič se lahko zgodi, kar se devetindevedesetkrat izjalovi. Jeri so se dopale, moje rime in šale, morebiti se posreči, da srce se vdove omeči.“

Druga oseba v tem dejanju je Jera. Dolga, životna, drobnih oči. Pristna stara Ljubljanka. Godrnjala je rada čez gospodarstvo mestnih očetov, čez lintverje na novem mostu itd. Verovala je v povodnjega moža, v copernijo, v moro in druge take prijazne reči.

Tretje osebe dejanja, kot katere pridejo v poštev: čevljarjeve hčere. Živahna hudobna dekleta. Dekleta so poslušala s pobožnim obrazom Jerina izvajanja in smejala se za njenim hrbtom. Najmlajša hčerka čevljarja pa je bila bolna.

Četrta oseba, razdirajoči element v tem zamotanem dejanju je gospa Trapeževa (dekleta so ji rekle Trapasta) vdova po nekem davčnem uradniku. Doma iz Kastavščine, govorila je čudno zmes treh jezikov. Verjela je v vse copernije in znala sama coprati. V Ljubljano je prišla, da zadosti vedoželji svojih otrok.

Trapeževa je bila velika loteristinja a slaba gospodinja. Njeni otroci so bili prav dobri učenci. Ni se jim mudilo iz šole, kakor

drugim, posedali so po dve leti v enem razredu in prinašali redoma petice. Mati pa je rekla, da so petice prav lepe številke in ko bi ona tri petice zadela, bi bila vesela. Posedala je cele ure v posvetih s privilegiranimi loteristinjami, a sad vsega je bila kaka kumrasta amba.

Kakor sem že namignila zgoraj, snovalo se je nekaj sladkega skrivnostnega med vdovcem in vdovo. Ježkovo klasje je zorelo, udarjal je po klinih in pel: „Srce moje to ljubeče, spet se nadja sladke sreče.“

Jera je poslušala in zarudevala.

Devetindevedesetkrat si je skušal Ježek pridobiti in obnoviti nekdanjo sladko srečo. Vselej pa je stopila kruta osoda v tej ali oni podobi vmes. Jasno je bilo da mu ni vsojen drugi zakon. Že se je bil udal v moč usode, ko se mu je zasvetila zopet zvezda upanja, ko se je preselil v hišo Jere.

„Sedaj, sedaj pač . . .“

Doch zwischen Lipp' und Kelchesrand
waltet dunkler Mächte Hand . . .

Drobna gospa Trapeževa slavna loteristinja, prihajala je večkrat v črevljarjev dom. Črevljarju je razkladala sanje, ugibala sta številke. Dekletam pa je pravila od copernic. Zanimala se je živo za bolno Milico, spraševala jo vselej o prikaznih njene boleznih in odhajala zamišljena.

„Slučajno“ ni bilo Jere nikoli blizo, kadar je čutila navzočnost Trapeževe. Ona ni marala te drobne, suhe, klepetave ženice. Kar je govorila Jera je stalo kakor pribito. Imela je kontrolo čez ulico (ona je rekla gorso), nič ni ušlo njenem paznim očem. Poznala je predmestne in zamestne prebivalce, njih življenje, njih dolge in njih sanje. Obsojala je strogo vsako razmerje mladih ljudi, sama pa je gledala zaljubljeno še čvrstega vdovca.

Ona je gledala vdovca on pa njo.

Taka je stala stvar v najlepšem cvetu pravnega zmotanja, ko se je stemnilo nebo Ježkove sreče.

Bila je sobota, drugi v tednu težko pričakovan dan loteristinj. Prvi je namreč četrtek, ko pridejo številke iz Prage in Linca: v soboto so pa Trst, Dunaj, Gradec. Toliko za tiste, kateri se ne bavijo z loterijo in tudi ne pričakujejo s teškim srcem četrтка ali sobote. Trapeževa je priletela vsa zasopla in tekla skozi prvo sobo v kopitarjev atelje. Čevljar je pridno nabijal s pomagači in pel: „Meni se takole sanja, da bližajo se dnevi pirovanja.“

„Vseh pet pri puntu, prijatelj.“ je upila gospa Trapeževa — „in nobene zadela. Srečala sem nekakovo žensko, ko sem šla v loterijo in znala sem takoj, da ne bode nič. To niso številke, to so mrhe,“ dostavila je jezno.

„Mhm, mhm.“ je stokal čevljar, popravljal si očale in obračal se na stolcu. Pomagača sta se spogledala in hudobno nasmejala, ker se je ponavljal isti prizor vsake sobote in vsaki četrtek.

Ko je povedala Trapeževa številke „merhe“ obetala je, da bodo prišle v prihodnje te in te, in sicer po njenih sanjah o črnem volu. Na to sta se zmenila, da bode te stavila drugi teden na Dunaj in Trst, kar več vrst. „Ker enkrat se vendar lahko zadene,“ je trdil Ježek.

Opravši ta važni posel, zapustila je atelier črevljarske umetnosti in se vrnila v sprednjo sobo k bolni Milici.

Sela je k njej, prišla jo nežno za roko in rekla skrivnostno: „Milica dete moje, dolgo Te je mučila bolezen, ali še danes Te zapusti.“

Milica jo je pogledala prestrašeno. Mislila si je: „Številke so ji zašle v možgane, saj ni nobena loteristinja pri čisti pameti,“ rekla je pa: „Ali kažejo to Vaše sanje, o rujavi prepelici?“

„Ne, malica, ne. Čakala sem že dolgo, da te rešim; danes je kvaterni sobota in moč hudobe je oslABLJENA. Danes je pravi dan, da Te ozdravim.“

„Vi?“

Deklica se je nasmehnila tožno. „Saj veste, da smo poskusili kopalji in zdravila, pa vse zastonj.“

„Tvoja bolezen je vražje delo, ne božje, včasih je vrag močnejši. Tebi je učinjeno, Milica.“

Dobra krstnica sem, poznam delo copernic, pa danes Te rešim.“

Na Miličin glasen smeh so prihitele sestre iz kuhinje in Ježek iz delavnice.

Gospa Trapeževa pa reče važno Ančki: „Prinesite kupico vode in tri ogorke.“

S hvalevredno hitrostjo je prinesla Anka zahtevano. Lica deklet so žarela veselja. Veselile so se „špasa“. Svečano je podala Trapeževa Milici posodo z vodo. Mrmrala je nekaj nad ogorki in podala jih deklici nekoč: „Vrzi te ogorke v vodo, če voda zašumi, če padejo ogorki na dno, Ti je učinjeno.“

Tanki prsti Milice so prijeli ogorke in jih vrgli v vodo. Zašumelo je, ugašeni ogorki so padli na dno. Pozorno je sledilo občinstvo temu pojavu. Zmagovito je rekla Trapeževa: „Učinjeno je!“

Na to je mrmrala zopet čudne besede nad vodo in rekla Milici: „Prišla bode, katera Ti je naredila, ker sem jo zagovorila. Ako kaj prinese ne jemlji, ako zahteva ne daj; ker zapadeš s tem zopet njeni moči. Vzemi požirek te vode, doseži ogorke in verzi jih za sabo v tri kote sobe četrti je varen. Naredi vragu roge in kolni ga. Pogledj tako . . .“

Naredila je roge na obeh rokah in začela kleti na grd način. Milico je spreminjala barva.

Vse je pokalo po njej od zatajenega smeha, klela bi, da ustreže dobri gospej a branila jej je pobožna čud. Mrmrala je nekaj kakor: ena, dve, tri . . .

Nagajiva Anka pa jo je silila: „Reci: prekleti hudič, vrag vzemi copernice . . .“

Vsi so kazali roge nevidni hudobni moči in zagovorjali bolezni.

Ježek je bil globoko uverjen o moči zagovarjanja, klet je tedaj iz vse duše. Ko se je oddalnil od kletve je prosil Trapeževo: „Storite mi to dobroto in rešite mi to siroto!“

In ona je kimala svečano in govorila čudne od deklet še nikoli slišane kletve: „Copernica copra čara, živi krst za njo ne mara. Copernico vsak sovraži, copernica se prikaži; zlo v dobro spet obrni, Milici zdaj zdravje vrni. Beži satanska grdoba, vtolaži se hudoba, katero vsak od nas sovraži, copernica se prikaži!“

Na zarotljive besede „krstnice“ je legla mučna tišina na malo družbo. Iz delavnice se je čulo udarjenje kladivov, iz ceste ropotanje vozov.

Kar se odprejo vrata in vstopi — Jera!

Z veselim licem je nesla na krožniku lepe rudeče črešnje. Večkrat je razveselila črevljarjevo družino s sadjem, ali kako potico, znamenje njene naklonjenosti. V prvem hipu ni opazila osuplih obrazov.

Trapeževa je vbodla oči v Jero in šepetala: „To je ona, to so oči copernice.“

Ježek pa je bil kar okamen. Ona tedaj, njegova mila Jera mu je bila začarala dete?

Jera je stopila k Milici in ji hotela vsuti črešnje v naročje.

Kar planeta med njo in Milico „krstnica“ in Ježek.

„Beži hudoba, copernica, ne bodeš ji zavdajala s Tvojim darom,“ je upila Trapeževa in nadaljevala: „beži, beži copernica, Ti si vragova sestra . . .“

Krožnik je padel na tla, črešnje v vse kote. Jera je stala en hip ko „panana“, ker je poznala in razumela vse vraže, je spoznala mučni svoj položaj.

Spodbočila se je pred malo sovražnico, ki je držala roge proti njej in tolkla po stolu.

„Koga, koga? Jaz copernica, kdo je copernici bolj podoben, kakor Ti, afna pošrekana? . . . Trapeževka je planila na noge, in se bližala Jeri z nastavljenimi rogmi.“

Dekleta so skušala stopiti vmes, v srcu so se pa veselila, češ: naj se babe malo spoprimejo. Ježek pa še ni prišel prav k sebi.

Spopadle so se.

Kosti so hreščale, lasje in kosci obleke so kar leteli od bojujočih. Nohti so se zadržali v lica, nosovi so otekali.

Jera je hotela zdelati do dobrega to suho drobno bitje, in zdelala jo je!

S mrtno nevarnostjo se je podal Ježek parkrat v ogenj, a klofute od nežne Jerine roke so ga ohladile.

Nasledki so bili grozni.

Na tleh so ležali slovanstva stebri stari. Stokala je krstnica, copernica in junaški braniteij.

Ježku je obvezal doktor v mestnem domu zevajoče lice. Trapeževo so odpeljali z rešilnim vozom.

Jera pa si je obvezovala dolgo časa lice, nohti malih žensk so neki strupenejši od drugih.

Vsem tem grozodejstvom se sledile tožbe: Jerina za razžaljenje časti, Trapeževe za pet polomljenih žeber in zbitih zob. Sledila je odpoved stanovanja črevljarju.

Nikoli več ni pogledala Jera zaljubljeno v črevljarja, nikoli več ni zahrepenel po bogati vdovi. Klofute so ga streznile, ko bi tudi ne verjel v copernije.

Tako se je zopet razplel že zapleteni vozle dejanja, tako je pobila toča žito črevljarjevega upanja.

JOSIP BEKS:

ZDRAVICA.

Spletam ti venec, sladko mi dekle,
od vseh veselih in lepih želja —
malo so pesmi moje umetne,
ker so iz mojega srca doma:

Moje srce je zoreča poljana,
fantič gre čez - njo k dekletu na vas,
stiska si šopek na prsi ljubeče,
varje ga, poje in vriska na glas.

In kjer pod krovom okence sanja,
sanja na njem tudi dekle mlado,
tja mimo brez črez trave zelene
plava naproti ji željno oko . . .

Moje srce je vinska gorica,
kjer po bregovih se trte vijo —
srce je moje majolčica mala,
ej, natočite vinca mi v njo!

Ej, natočite mi vinca do vrha,
vsem naj napijem veselim ljudem;
mislim, da sebi napijem najpreje
in potem tvojim nedolžnim očem.

Malo so pesmi moje umetne,
ker so iz mojega srca doma;
Bog naj ohrani je vedno veselo,
tebi, dekle, pa zdravje naj da! —

Čez sto let bodo tudi že potepuhe z avtomobilom vozili „po šupu“ domov.

Dobitki devetega natečaja

so bili izžrebani sledečim rešilcem:

- I. P. Žmitek (oljnata slika, umetniški orig.), „Na bregu finskega zaliva“: *Franja Simon*, nadučit. soproga, Ljubljana.
- II. T. Grossi, „Marko Viskonti“ (krasno vezana): *Franjo Sever*, posestnik, Ljutomer.
- III. Skrinjica za rokavice: *Lojzika Roš*, hči dež. poslanca, Hrastnik (Štajersko).
- IV. Slika: „Blejsko jezero“ (z okvirjem): *Just Piščanec*, c. kr. car. preglednik, Gorica.
- V. J. Scheinigg: „Narodne pesmi koroških Slovencev“ (krasno vezana): *Jos. Kamnikar*, zborovodja, Osiek (Slavonija).
- VI. in VII. po 3 skudalice za kavo: *Anton Kompolšek*, posestnik, Podgrad. — *Ignacij Resnik*, kov. mojster, Banjaloka pri Kočevju.

Razpisujemo danes

prvi natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti:

Rešitve naj se dopošljejo najkasneje do 20. januarja.

Naslov: „Domači Prijatelj“ v Pragi VIII.

Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrove žitne kave in člani njihovih družin. Število rešenih ugank ne odločuje, morajo biti ali najmanj 3 uganke rešene.

— Cene so: —

- I. Dekorativni kip.
- II. Slika: „Belopeško jezero“ (z okvirjem).
- III. Rado Murnik: „Navihanci“ (krasno vezana).
- IV. Figurina.
- V. S. Gregorčič: „Poezije“ (krasno vezana).
- VI. in VII. po 3 skudalice za kavo.

1. Uganka.

Val. Fran Brence, Velenje.

Po zimi vedno spim,
po leti rad miši lovim.
Sem štirinogat,
po hrbtu ostnat. ?

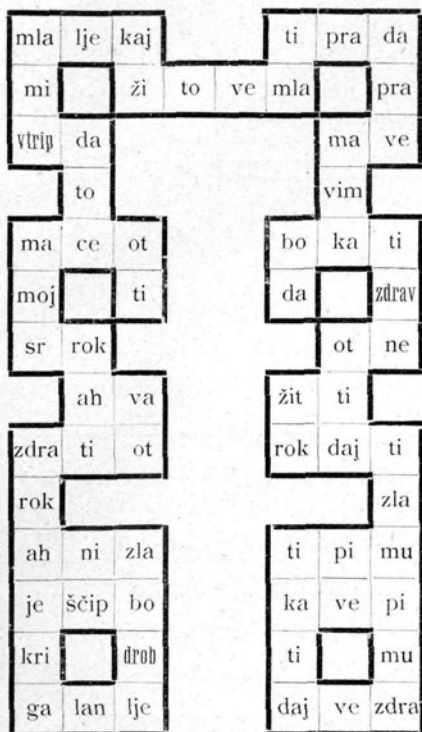
2. Uganka.

Vekoslav Liliija, Št. Lambert.

Sestavite iz sledečih besed kitico znane narodne pesmi: Klet, prorok, rode, tajna, vrv, miši, Eden, boj, dalja, zebe, noga, lipe, konj.

3. Konjiček.

A. P., Lokve.

4. Križ.

Fr. Rojec, Radovljica.

		1		
	1	2	3	
1	2	1	2	4
	3	2	1	
		4		

5. Logograf.

Anton Požar, Mirnapeč.

Prva beseda poljsko srodje,
druga je ptica, ki krog nje zoblje.

6. Uganka.

Anica Omejčeva, Ljubljana.

Brez ladije, brez jadra,
brez vesla, brez mostu,
telo jaz tvoje nosim
na sinjih vod hrbtu. —
Ne stati, ne sedeti
ni moči ti z menoj:
frčati moraš skoraj —
drugače tebi joj! — Kdo sem?

7. Tajinstvena vizitnica.

J. K. Šmarje.

Isej Kordis

v Iglavi.

8. Demant.

Al. Ponikvar, Vel. Trn.

				a					
				a	a	a			
				a	a	a	a	a	
			a	e	e	e	i	i	i
j	k	k	k	l	n	n	n	n	o
	o	p	p	r	r	s	s		
		t	t	v	v	v			
			v	z	ž				
				ž					

9. Uganka.

Silvester K., Razbor.

Enozložna sem beseda,
črk jaz troje štejem le,
na klobuku, na obleki
in drugod še najdeš me:
zdaj obrni me narobe:
brž se spremenim v drevo,
kakšno sem in kje pač rasem,
nova ti uganka bo.

Rešitve ugank v 9. številku.

165. Vošim veselo božičnico! 166. Skrbna gospodinja hiši tri ogle podpira. 167. Lahko noč. 168. Brez potu ni medu. 170. Plot, lice, očet, teta. 171. 6 velikih, 46 malih dukatov. 172. Papir se prestriže = 1×2 kosa; drugi od prvih dveh kosov se zopet prestriže = 3×2 kosa = 4 kosi. 173. brus, rast, nota, star. 174. Job, boj, top, pot. 175. Mirnapeč. 176. Največ sveta otrokom sliši Slave. 177. Peč, pek. 178. Leo, Lot, Tel, Eol, telo, leto, tole. 179. Gora ni nora, ampak tisti je nor, ki gre gor.

Isbnica uredništva.

Rokopisi in pisma tikajoča se uredništva naj se adresujejo: *Zofka Kveder Jelovšek, pisateljica v Pragi VII., Kamenická ul. št. 656, Češko.* Rešitve ugank, naročila i. t. d. pa na naslov: „*Domači Prijatelj*“, Praga VIII., Češko.

Današnja številka ima samo 16 str., zato bo imela februarjska številka 48 str., na kar naše čitatelje opozarjamo.

S to številko dobe vsi naši naročniki ličen stenski koledar. Kdor bi ga do 5. januarja ne dobil, naj reklamira, reklamacije, došle nam po 8. januarju, ne bomo vpoštevali.

V vsaki, tudi najubožnejši hiši se pije kava. Ker je prava zrnata kava nezdrava in draga ob enem, razširjajo se čim dalje bolj razna kavina nadomestila. Od vseh teh nadomestil je Vydrova žitna kava najboljša in najcenejša. Druge podobne kave stoji 5 kg. 5 kron, naša Vydrova žitna kava pa stoji samo 4 K 50 v. Razun tega pošilja se vsem odjemalcem naše kave vsak mesec „Domači Prijatelj“ popolnoma zastoj. Na ta način ima lahko vsak, tudi manj premožni, svoj časopis, ki mu daje lepo in koristno berilo. Vsak mesec se izžrebajo mnoga darila, originalne slike slovenskih umetnikov, dobre slovenske knjige i. dr. med naše odjemalce ugankarje. S tem vrši „Domači Prijatelj“ gotovo zelo zaslužno kulturno delo. Vsak razsoden človek mora priznati, da je naše podjetje pošteno in vredno podpore in priporočila.

„Domači Prijatelj“ se rad in mnogo čita osobito v obmejnih krajih, kjer naše ljudstvo posebno pogreša slovenskega berila. „Domači Prijatelj“ omogoči najširjemu občinstvu, da se vsaj nekoliko seznanj z duševnimi proizvodi naših pisateljev, budi zanimanje za čitanje, kar gotovo ni brez pomena za duševni napredek našega naroda.

Širite naš list s tem, da priporočate Vydrovo žitno kavo!

ZA NOVO LETO.

De b'zломil si glavo,
kaj voščit ne vem,
lan' tlačil sem travo,
še letos jo grem.

V. Vodnik pred sto leti.

Da' b'zломil si glavo,
kaj voščit ne vem,
pil lani sem kavo,
še letos jo grem.

Dom. Prijatelj v l. 1904.